



Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

31. maj 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – retligt samarbejde i civile sager – forordning (EF) nr. 1215/2012 – retternes kompetence – specielle kompetenceregler – artikel 8, nr. 3) – modkrav, der udspringer eller ej af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på«

I sag C-306/17,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tatabányai Törvényszék (retten i første instans i Tatabánya, Ungarn) ved afgørelse af 17. maj 2017, indgået til Domstolen den 26. maj 2017, i sagen

Éva Nothartová

mod

Sámson József Boldizsár,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J. Malenovský, og dommerne M. Safjan (refererende dommer) og D. Šváby,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes, M. Figueiredo og P. Lacerda, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved K. Talabér-Ritz og M. Heller, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: ungarnsk.

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 8, nr. 3), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en sag mellem Éva Nothartová og Sámson József Boldizsár vedrørende en påstået overtrædelse af Éva Nothartovás ret til eget portræt og fonogram, i hvilken forbindelse Sámson József Boldizsár har fremsat et modkrav.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Det fremgår af fjerde betragtning til forordning nr. 1215/2012, at forordningen, af hensyn til det indre markeds funktion, har til formål at indføre »bestemmelser, der kan gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede og sikre hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i en medlemsstat«.
- 4 Følgende fremgår af 15. og 16. betragtning til denne forordning:
 - »(15) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtets bopæl som det principielle kriterium. Dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af tvistens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. For at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt.
 - (16) Som kompetencekriterium bør sagsøgtets bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje. Kriteriet nær tilknytning bør tjene til at skabe retssikkerhed og undgå muligheden for, at sagsøgte indstævnes for en ret i en medlemsstat, som vedkommende ikke med rimelighed kunne forudse. Dette er navnlig vigtigt i tvister angående forpligtelser uden for kontrakt, der er opstået i forbindelse med krænkelser af privatlivets fred og af individets rettigheder, herunder ærekrænkelser.«
- 5 Kompetencereglerne er indeholdt i den nævnte forordnings kapitel II.
- 6 Artikel 4, stk. 1, som indgår i afdeling 1 med overskriften »Almindelige bestemmelser« i forordningens kapitel II, fastsætter følgende:

»Med forbehold af denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«
- 7 Artikel 5, stk. 1, som indgår under afdeling 1, i forordning nr. 1215/2012, fastsætter følgende:

»Personer, der har bopæl på en medlemsstats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i dette kapitels afdeling 2-7.«

- 8 Forordningens artikel 7, som er en del af afdeling 2 med overskriften »Specielle kompetenceregler« i forordningens kapitel II, bestemmer følgende i nr. 2):

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat:

[...]

- 2) i sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå.«
- 9 I henhold til forordningens artikel 8, nr. 3), der tillige henhører under afdeling 2, »[kan] [e]n person, der har bopæl på en medlemsstats område, [...] endvidere sagsøges [...], når der er tale om et modkrav, der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på, ved den ret, hvor sagen om hovedkravet er anlagt«.

Ungarsk ret

- 10 § 147, stk. 1, i polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (lov nr. III af 1952 om civil retspleje) fastætter følgende:

»Indtil afslutningen af retsmødet forud for afsigelsen af dom i første instans kan den sagsøgte indgive modkrav mod sagsøgeren, for så vidt som den ret, som den sagsøgte ønsker at påberåbe sig, udspringer af eller er forbundet med samme retsforhold som sagsøgerens krav, eller for så vidt som det er muligt at foretage en udligning mellem den forpligtelse, der er genstand for modkravet, og den forpligtelse, der er genstand for sagsøgerens krav [...]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 11 I overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 har Éva Nothartová, som er slovakisk statsborger og bosiddende i Slovakiet, anlagt sag ved den forelæggende ret, Tatabányai Törvényszék (retten i første instans i Tatabánya, Ungarn), mod Sámson József Boldizsár, som er ungarsk statsborger og bosat i Ungarn, med påstand om, at det fastslås, at der er sket en krænkelse af hendes ret til eget portræt og fonogram. Sagsøgeren i hovedsagen har gjort gældende, at den sagsøgte har taget fotos og lavet videooptagelser uden hendes viden, som han derefter bl.a. har integreret i videoer, der er blevet offentliggjort på internettet, navnlig på YouTube.
- 12 Den sagsøgte i hovedsagen har for den forelæggende ret fremsat et modkrav om erstatning med den begrundelse, for det første, at hovedkravet har til virkning at begrænse offentliggørelsen af hans intellektuelle frembringelser på YouTube, for det andet, at sagsøgeren i hovedsagen har henvist til den sagsøgte ved fejlagtigt at anvende hans faders navn, hvilket krænker hans ret til eget navn og retten til respekt for afdøde personer, og for det tredje, at sagsøgeren i hovedsagen har henvist til den sagsøgtes køretøjs registreringsnummer, hvilket tilsidesætter »køretøjets personlige rettigheder«.
- 13 Ifølge den forelæggende ret udspringer den sagsøgtes modkrav ikke af det samme forhold, som hovedkravet støttes på som omhandlet i artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012.
- 14 Følgelig er det den forelæggende rets opfattelse, at hvis artikel 8, nr. 3) i forordning nr. 1215/2012 er den eneste bestemmelse, der finder anvendelse på modkrav, har retten ikke kompetence til at påkende det af den sagsøgte i hovedsagen fremsatte modkrav, for så vidt som kravet ikke udspringer af det samme forhold, som hovedkravet støttes på.

- 15 Hvis artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012 derimod kun omfatter modkrav, der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på, er det den forelæggende rets opfattelse, at den imidlertid i medfør af forordningens artikel 7, nr. 2), har kompetence til at træffe afgørelse om det modkrav, der er fremsat af den sagsøgte i hovedsagen.
- 16 På denne baggrund har Tatabányai Törvényszék (retten i første instans i Tatabánya) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Når et modkrav udspringer af en anden aftale eller et andet forhold end det, som hovedkravet støttes på,
- a) er det da alene artikel 8, [nr.] [3)], i forordning nr. 1215/2012 [...], der skal finde anvendelse, når det drejer sig om at afgøre, hvilken ret der er kompetent for så vidt angår modkravet, eftersom det er den eneste bestemmelse, der vedrører modkrav, eller
- b) vedrører artikel 8, [nr.] [3)], [i forordning nr. 1215/2012] alene modkrav, der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på, og kan denne bestemmelse følgelig ikke finde anvendelse på modkrav, der ikke udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på, hvilket fører til, at det med hensyn til modkrav kan fastslås på grundlag af andre kompetenceregler i [forordning nr. 1215/2012], at den ret, der træffer afgørelse vedrørende hovedkravet, ligeledes er kompetent vedrørende modkravet?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 17 Med spørgsmålet, der er formuleret i to dele, og som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at den finder anvendelse – uden hensyntagen til andre særlige kompetenceregler i denne forordning – på en situation, hvor den ret, der har kompetence til at træffe afgørelse om en påstand om krænkelse af sagsøgerens personlige rettigheder i form af fotos og videooptagelser, der er taget uden den pågældendes viden, får forelagt et modkrav fra den sagsøgte om erstatning i henhold til sagsøgerens ansvar uden for kontrakt bl.a. for den begrænsning af hans intellektuelle frembringelser, som er genstand for hovedkravet.
- 18 Indledningsvis bemærkes det, at for så vidt som artikel 7, nr. 2), og artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012 i det væsentlige gengiver ordlyden af henholdsvis artikel 5, nr. 3), og artikel 6, nr. 3), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1), gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af sidstnævnte forordnings bestemmelser, og inden da af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1972, L 299, s. 32), som ændret ved de efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention, fortsat for de tilsvarende bestemmelser i forordning nr. 1215/2012 (jf. analogt dom af 15.6.2017, Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, præmis 27, af 17.10.2017, Bolagsupplysningen og Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, præmis 24, og af 31.1.2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, præmis 36).
- 19 I overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat. Forordningens artikel 5, stk. 1, fastsætter undtagelser til denne almindelige kompetenceregel, som er anført i forordningens kapitel II, afdeling 2-7.
- 20 I denne henseende fremgår det af 16. betragtning til forordning nr. 1215/2012, at som kompetencekriterium bør sagsøgtens bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje.

- 21 For at undgå, at der bliver vedtaget modstridende retsafgørelser, giver artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012 den sagsøgte mulighed for at fremsætte et modkrav, der udspringer af den samme aftale eller det samme forhold, som hovedkravet støttes på, ved den ret, hvor sagen om hovedkravet er anlagt.
- 22 Det er således af retsplejemæssige hensyn, at det særlige værneting for modkrav giver parterne mulighed for at lade alle deres respektive krav, som har en fælles oprindelse, afgøre under én og samme sag og af samme retsinstans. Således undgås en lang række overflødige retssager (dom af 12.10.2016, C-185/15, Kostanjevec, C-185/15, EU:C:2016:763, præmis 37).
- 23 I overensstemmelse med dette formål tilkommer det – i en situation, hvor en ret får forelagt et eller flere krav, der påberåbes som et modkrav – denne ret at vurdere, i hvilket omfang disse krav har en fælles oprindelse med den oprindelige sag, således at de er omfattet af artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012.
- 24 Med henblik herpå skal denne ret under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede bl.a. efterprøve, hvorvidt prøvelsen af modkravet om betaling af erstatning med den begrundelse, at sagsøgeren i hovedsagen begrænser den sagsøgte i hovedsagens intellektuelle frembringelse, kræver, at retten vurderer lovligheden af de faktiske forhold, hvorpå sagsøgeren i hovedsagen støtter sine egne krav, eftersom den intellektuelle frembringelse, hvis anvendelse ifølge den sagsøgte i hovedsagen er blevet forstyrret, er den frembringelse, som efter sagsøgeren i hovedsagens opfattelse ligger til grund for krænkelsen af hendes ret til eget portræt.
- 25 Hvis der foreligger et behov for at foretage en sådan vurdering, skal artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012 fortolkes således, at den tillægger den kompetente ret kompetencen til at træffe afgørelse om det modkrav, der er fremsat af den sagsøgte i hovedsagen.
- 26 Hertil skal dog bemærkes, at den specielle kompetenceregulering, der er fastsat i artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012, ikke har eksklusiv karakter i forhold til andre kompetenceregler fastsat i forordningen. Reglen er fakultativ og ikke kun i forhold til forordningens generelle kompetenceregulering i artikel 4, stk. 1, som finder anvendelse i hovedsagen, men også med hensyn til andre specielle kompetenceregler fastsat i nævnte forordning.
- 27 Således som Europa-Kommissionen har anført i sit skriftlige indlæg, følger den ikke-eksklusive og fakultative karakter ved de specielle kompetenceregler ikke blot af formålene med og opbygningen af forordning nr. 1215/2012, men således også af selve ordlyden af forordningens artikel 8, nr. 3), der fastslår, at en person »kan endvidere« sagsøges i medfør af denne bestemmelse, og ikke, at det udelukkende skal være herved.
- 28 Det fremgår af fast retspraksis vedrørende konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret, og forordning nr. 44/2001, som også er relevant i forbindelse med forordning nr. 1215/2012, at den ikke har til formål at gøre alle de processuelle regler i medlemsstaterne ensartede, men at regulere retternes kompetence til påkendelse af borgerlige sager, herunder handelssager, i forholdet mellem disse stater og at lette fuldbyrdelse af retsafgørelser (dom af 17.11.2011, Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, præmis 37). Da forordningen ikke fastsætter de betingelser, hvorunder – efter at have fastslået den internationale kompetence i henhold til nævnte forordning – en ret kan eller skal foretage en samlet behandling af flere krav mellem de samme parter, hører disse betingelser principielt under medlemsstaternes procesautonomi (jf. analogt dom af 15.3.2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, præmis 45).
- 29 På baggrund af det ovenstående skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 8, nr. 3), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at den – på et ikke-eksklusivt grundlag – finder anvendelse i en situation, hvor den ret, der har kompetence til at træffe afgørelse om en påstand om

krænkelser af sagsøgerens personlige rettigheder i form af fotos og videooptagelser, der er taget uden den pågældendes viden, får forelagt et modkrav fra den sagsøgte om erstatning i henhold til sagsøgerens ansvar uden for kontrakt, bl.a. for den begrænsning af hans intellektuelle frembringelse, som er genstand for hovedkravet, når undersøgelsen af dette modkrav kræver, at denne ret vurderer, hvorvidt de faktiske forhold, hvorpå sagsøgeren støtter sine egne krav, er lovlige.

Sagsomkostninger

- ³⁰ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 8, nr. 3), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at den – på et ikke-eksklusivt grundlag – finder anvendelse i en situation, hvor den ret, der har kompetence til at træffe afgørelse om en påstand om krænkelser af sagsøgerens personlige rettigheder i form af fotos og videooptagelser, der er taget uden den pågældendes viden, får forelagt et modkrav fra den sagsøgte om erstatning i henhold til sagsøgerens ansvar uden for kontrakt, bl.a. for den begrænsning af hans intellektuelle frembringelse, som er genstand for hovedkravet, når undersøgelsen af dette modkrav kræver, at denne ret vurderer, hvorvidt de faktiske forhold, hvorpå sagsøgeren støtter sine egne krav, er lovlige.

Underskrifter